

Profetie aan Zebulon en Naftali

Psalm 95:1, 2, 4

Psalm 40:5

Psalm 68:13, 14

Lofzang van Zacharias: 1, 5

Psalm 25:2

Lezen: Jesaja 8:19-9:6 en Mattheüs 4:12-16 – Tekst: Jesaja 8:19-9:6

Ds. D.M. Heikoop, Katwijk aan Zee

Gemeente,

Elk jaar met advent wordt het gelezen: de beroemde profetie uit Jesaja 9 over de komst van de Messias.

'Het volk dat in duisternis wandelt zal een groot licht zien.'

*'Een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven
en de heerschappij rust op zijn schouder.'*

Wie is dit 'volk dat in duisternis wandelt'? En wat wordt er precies aan hen geprofeteerd?

1. Zebulon en Naftali

Jesaja spreekt deze profetie in de eerste plaats tot het land van Zebulon en Naftali. Waarom tot hen? Zebulon was een stam in het noorden van Israël. Als aartsvader Jakob op zijn sterfbed zijn zonen de zegen meegeeft, dan zegt hij tot Zebulon:

*'Uw nageslacht zal wonen aan de kust, bij de schepen,
hun zijde zal naar Sidon gekeerd zijn.'* (Gen. 49:13)

Die profetische zegen geeft inderdaad weer wat voor stam Zebulon zou worden; een stam die op het grensgebied woont van Israël en Sidon (Fenicie). Het werd een van de weinige gebieden in Israël waar aan zeevaart werd gedaan (samen met de stam Aser, met wie verschillende keren grondgebied werd uitgewisseld).

Door die zeevaart werd Zebulon een welvarend gebied. Zij was nauw berokken bij het internationale handelsverkeer, bij de koopvaardij schepen die op weg waren naar de Fenicische steden Sidon en Tyrus. Die ligging werkte overal in door. De inwoners waren sterk georiënteerd op Fenicie, en daarmee ook op de Fenicische godsdienst. 'Waar je mee omgaat, daar word je door besmet.' (Dat gold toen al net zo sterk als nu.)

Zebulon stond bekend als een stam die nooit voluit voor de dienst aan God ging, maar altijd liep te schipperen. Enerzijds hoorden ze bij Israël – en daarom deden ze mee aan de dienst aan de God van Israël, aan de bedevaarten naar Jeruzalem, aan de offerdienst in de tempel van Jeruzalem, aan het vieren van de Israëlitische feesten. Ook Zebulon zond bij toerbeurt priesters naar Jeruzalem, om zo, samen met de andere stammen de eredienst aan God te verrichten.

Maar hun hart was daar niet helemaal bij. Ze waren ook onder de indruk van de Fenicische goden: van Baäl, van Asjera, van Astarte. De goden die Fenicie blijkbaar zo'n grote welvaart bezorgden. Ze deden ook mee aan hun godsdienst.

Wat hen misschien nog wel het meest interesseerde was de vraag: Hoeveel levert het op? Wat hebben we hieraan voor de handel? De welvaart, een luxueus leven. Dat wilden zij ook! Daar lag misschien nog wel het meest hun hart.

Van Naftali gold eigenlijk hetzelfde. Ook deze stam lag in het noorden van Israël, naast Zebulon. Beide stammen lagen ten noorden en westen van het meer van Galilea. Naftali lag tegen het machtige en rijke Syrië aan, op slechts korte afstand van Damascus. Ook in Naftali waren ze

voortdurend aan het schipperen tussen de God van Israël en de goden van de omliggende landen, Syrië en Fenicië.

Het is niet voor niets dat de bewoners van deze gebieden in Israël de bijnaam kregen 'het Galilea der heidenen' (Jesaja noemt die bijnaam al in dit hoofdstuk). Het is het gebied waar veel Israëlieten halfslachtig waren op godsdienstig gebied. Ze wilden niet kiezen voor de God van Israël, maar van twee walletjes eten. Enerzijds God dienen (want ja, ze zijn Israëlieten), maar anderzijds ook meedoen met de wereld om hen heen.

Zebulon en Naftali, het waren mensen aan de rand. Letterlijk en figuurlijk.

Ze woonden aan de rand van Israël en ze dienden de God van Israël maar half.

Jesaja stelt dat hier aan de kaak. In hoofdstuk 8 vers 19 horen we:

*'Waarom raadpleegt gij de geesten van doden
en waarzeggers met hun gelispel en geprevel?'*

God had het nadrukkelijk verboden om waarzeggerij en occultisme te bedrijven. Maar in Zebulon en Naftali gingen ze daar gewoon mee door. Dat zag je al bij koning Saul. Toen hij aan het einde van zijn leven ver van God vandaan was geraakt, toen hij de wanhoop nabij was, ging hij naar Endor (in het zuiden van Naftali) om daar een waarzegster te raadplegen. Hij wilde daar de geest van de dode Samuël op laten roepen.

Die praktijken waren daar nog altijd springlevend. Jesaja gaat daar fel tegen tekeer. Stop daarmee! 'Moet men voor de levenden de doden raadplegen?' Jullie moeten God raadplegen, tot Hem bidden. 'Ga terug naar de wet en het getuigenis,' roept hij hen op. Keer terug naar Gods Woord. Laat je leiden door het Woord van God. Richt je op de Wet van God: heb God lief boven alles en je naaste als jezelf. Stop met dat halfslachtige, anders komt er voor jullie geen dageraad. Dan is er voor jullie alleen maar benauwdheid en duisternis.

Die benauwdheid en duisternis was ook inderdaad gekomen. In de tijd van Jesaja was het Assyrische rijk opgekomen. Een wereldrijk zoals er tot dan toe nog niet geweest was. Een rijk dat met zijn oppermachtige leger, met de nieuwste wapens en strijdtechnieken, het ene na het andere buurrijk aan zich onderwierp. Koning Tiglath Pileser had inmiddels ook het Syrische rijk veroverd, hun hoofdstad Damascus ingenomen. Daarvandaan maakte het Assyrische leger plundertochten in de omgeving. Zo kwamen zij ook bij Zebulon en Naftali.

Het was het eerste deel van Israël dat veroverd werd. De Assyriërs namen het gebied in en brandschatte het: huizen werden leeg geroofd, vrouwen verkracht, mannen gedood of weggevoerd. De boeken Koningen en Kronieken doen daar uitgebreid verslag van.

De wrede soldaten van het Assyrische leger trokken plunderend door Zebulon en Naftali, een spoor van dood en verderf achterlatend. Vandaar dat je in deze profetie zoveel verwijzingen naar soldaten tegenkomt.

- Soldatenlaarzen, die 'stampend met gedreun' voorbijkomen.
- Soldatenmantels, met bloed besmeurd.
- De stok waarmee soldaten de bevolking sloegen en hen als slaven afranselden.

'Die verschrikkelijke rampspoed is jullie eigen schuld,' zegt Jesaja. 'Het is een oordeel van God over jullie halfslachtige geloof, over het feit dat jullie van twee walletjes eten. Jullie zochten geen raad meer bij God, maar bij andere goden? Dan zal God jullie nu niet meer beschermen, dan moeten die andere goden (die jullie zo graag dienen) dat maar doen.'

Zo was Zebulon en Naftali vervallen tot een gebied van benauwdheid en duisternis; waar Gods Woord niet meer gehoord werd, waar de Assyrische soldaten huishielden, waar het donker was geworden.

2. En wij?

'Het volk wandelt in duisternis.' Nu we ons verdiepen in de vraag wat er hier in deze landen gebeurde, krijgen we alles wat scherper in beeld. En dan komt natuurlijk ook de vraag op: hoe zit dat bij ons, vandaag, in ons land? Lijkt ons land op dit Zebulon en Naftali, of is het bij ons heel anders?

Zoveel dreiging en gevaar als er daar toen was, is er bij ons vandaag – Goddank – niet. Maar ik heb het gevoel dat ook hier wel steeds meer dreiging komt. Dreiging van geweld en aanslagen. Die soldatenlaarzen (waar Jesaja over spreekt) zie ik in Europa wel steeds vaker op straat. Hier om te beschermen tegen geweld en niet om te plunderen, maar het blijft een uiting van toename van geweld. Met de komst van de islam rukt ook het geweld in Europa steeds meer op. In de grote steden in Frankrijk is het al normaal geworden: soldaten die stampend door de straat marcheren. Als je in Straatsburg naar de kerk gaat, moet je eerst door een cordon militairen heen: soldaten met automatische geweren. Zij staan daar om de kerk heen, om kerkgangers te beschermen. En Straatsburg is hier maar een paar uur rijden vandaan. Of wat denk je van de kerstmarkten in Duitsland? Die lijken tegenwoordig wel militaire forten; overal betonblokken, afrasteringen en gewapende soldaten. In Rome is het vandaag de dag ook al nodig dat kerken en synagogen bewaakt worden.

Nogmaals, het is hier gelukkig niet te vergelijken met het geweld en de plunderingen die in Zebulon en Naftali plaatsvonden. Maar geweld en aanslagen nemen hier in Europa vandaag wel toe.

En is er hier vandaag ook niet een grote halfslachtigheid?

Als we naar ons eigen land kijken: Nederland is een christelijk land, met christelijke waarden en normen. Daar zijn we het allemaal wel over eens. Maar tegelijk wordt de dienst aan God massaal losgelaten.

‘We zijn een christelijk land, dat willen we graag zo houden, maar ik heb geen zin om naar de kerk te gaan.’ Halfslachtigheid, niet echt willen kiezen. Dat komt ook in ons land veel voor.

We kunnen natuurlijk met elkaar wat gaan mopperen over ons land, over andere mensen, maar laten we het liever bij onszelf houden. Vertrouwt u, vertrouw jij jezelf toe aan de Heere God? Denk je dat Hij jou gelukkig zal maken? Geloof je dat? Of richt u zich ook op meerdere dingen? Doet u ook aan ‘risicospreiding’ (zal ik maar zeggen); enerzijds God dienen, een christelijke levenswandel, maar anderzijds ook volop meedoen met de wereld.

Verlangen naar welvaart, luxe, status. Speelt dat een grote rol in je leven? Kun je dat op afstand houden, of word je daar zelf ook in meegezogen? Voor je het weet richt je hart zich daarop. Heb je ook dat halfslachtige waar Zebulon en Naftali om bekend stonden?

Duisternis, dat is er vandaag ook, op allerlei manieren. De duisternis dat er weinig wordt geluisterd naar Gods Woord. Dat je je eigen gang gaat, zonder je door iets of iemand te laten gezeggen. Gods geboden zijn prima, totdat je iets tegenkomt waarbij je zelf een andere kant op wilt. Dan voelen die wetten van God toch een beetje als een beperking. Die belemmeren me om mijn eigen gang te gaan. ‘Ik bepaal zelf wel wat ik doe. Het is toch mijn leven?’

‘Duisternis’ verwijst in het Bijbelse taalgebruik ook altijd naar de dood. Die duisternis is er ook, en die is alomtegenwoordig. Die werpt ook tijdens het leven al zijn schaduw vooruit. Dat is die sfeer van: ‘Laten we eten en drinken en vrolijk zijn, want morgen sterven we.’ Die sfeer stempelt onze cultuur volledig.

Vroeger was er bij veel mensen nog een besef: we zijn hier maar tijdelijk op aarde. Het grootste deel van het leven komt later pas, na de dood.

Maar onze tijd zegt iets anders. Die zegt: je leeft maar één keer. Wat er na de dood komt, dat weet ik niet, daar houd ik mij niet mee bezig. Ik moet nu leven.

Daarom ligt er zo’n grote druk op het leven. Daarom raken zoveel mensen overspannen of burn-out. Alles moet in het hier en nu. ‘Je moet nu genieten, eruit halen wat erin zit, anders is je leven alweer voorbij.’ Dan heb je het gemist. Dan ben een loser. Leef nu!

Zó leven we vandaag ‘in de schaduw van de dood’. We storten ons in het leven hier en nu, want morgen sterven wij. Onze samenleving is voor een groot deel de weg kwijt. We leven in duisternis, we leven in een nieuw ‘Zebulon en Naftali’.

3. Belofte

Maar dan profeteert Jesaja die prachtige belofte:

*'Het volk dat in duisternis wandelt zal een groot licht zien.
Zij die wonen in het land van de schaduw van de dood,
over hen zal een licht schijnen.'*

Jesaja profeteert 2 dingen:

- A. De macht van Assyrië zal gebroken worden
- B. Een Koningskind zal vrede brengen

A De macht van Assyrië gebroken

De macht van Assyrië wordt gebroken. De legers die nu Zebulon en Naftali plunderen, die het hele Midden-Oosten onder de voet lopen, zullen vernietigd worden. Voorgoed. Zij zullen verslagen worden 'als op Midiansdag'.

Midiansdag. Iedereen in Israël wist precies wat er die dag gebeurd was. Dat was de dag dat Gideon de Midianieten verslagen had. Daarmee was Israël bevrijd van de aanvallen van de Midianieten. Jesaja roept juist die overwinning in herinnering. Want ook die strijd had zich hier in Naftali afgespeeld. In de vlakte van Jisreël (in het zuiden van Naftali) had de beslissende slag plaatsgevonden. Toen was Noord-Israël ook bevrijd van de vijandelijke legers.

Wat ook zo bemoedigend was: juist in die strijd tegen Midian kon je zo duidelijk zien: het is God die voor Israël strijdt! Gideon had de Midianieten immers niet verslagen met een groot leger, integendeel, God had hem juist opgedragen om vele soldaten naar huis te sturen. De overwinning was behaald met een klein leger, van slechts 300 man (de spreekwoordelijke 'Gideonsbende'). Want het was God die hen bevrijdde!

Midiansdag was hier in Noord-Israël dan ook een jaarlijkse feestdag. De bewoners vierde op die dag elk jaar de bevrijding van Midianieten. (Zoals wij elk jaar op 5 mei de bevrijding vieren van de Duitse bezetting.)

'Er komt een nieuwe Midiansdag,' zegt Jesaja.

'Het juk van de Assyrische legers zal verbroken worden.

Hun laarzen en mantels zullen in vreugdevuren worden vernietigd.'

De rampspoed en de smaad van de Assyrische bezetting zal worden uitgewist.

B Een Koningskind zal vrede brengen

En – gaat Jesaja verder – er zal een nieuw Koningskind geboren worden, Die zal plaatsnemen op de troon van David, en die zal vrede brengen. Jesaja ziet het al voor zich. Hij schrijft in de voltooide tijd (het perfectum profeticum), alsof het al gebeurd is. Want hij ziet het al gebeuren:

Een kind is ons geboren. Een Zoon is ons gegeven

en de heerschappij rust op Zijn schouder.

Hij zal plaatsnemen op de troon van David.

En Hij zal vrede brengen.

Van wie profeteert Jesaja dit?

Joodse Bijbeluitleggers wijzen op koning Hizkia. En misschien hebben ze daar wel helemaal gelijk in. Hizkia was inderdaad een bijzonder koningskind. Hij werd in die tijd geboren, en besteedde de troon van David in Jeruzalem. Hij was een zeer vrome koning, op wie de Geest van de Heere rustte. Hij heeft een hervorming gebracht waardoor velen in Israël God weer zijn gaan dienen.

En God heeft hem ook op een bijzondere manier beschermd tegen de Assyrische legers. Toen de Assyrische koning Sanherib optrok tegen Jeruzalem, om het Zuidelijke rijk in te nemen, toen leek het kleine leger van Hizkia geen schijn van kans te maken tegen het sterkste leger van die tijd. Maar er brak een ziekte uit in het Assyrische leger, en als gevolg daarvan trok het legere zich terug. Het Zuidelijk rijk werd bespaard; er kwam vrede in Jeruzalem.

God zegende Hizkia en het Joodse volk. Toen Hizkia ernstig ziek was bad hij tot God of hij nog een tijd langer over het volk mocht regeren. God verhoorde zijn gebed en gaf hem nog 15 jaar leven erbij, en het volk kreeg daardoor nog 15 jaar vrede. Hizkia was inderdaad een bijzonder Koningskind, in wie God naar Zijn volk omzag, en het vrede bracht.

Maar de profetie van Jesaja is daarmee nog niet over. Mattheüs wijst erop dat deze profetie later nog veel groter en veel rijker is vervuld.

Juist in dat donkere Zebulon en Naftali is opnieuw een Koningskind gekomen. Jezus. Hij is geboren in Bethlehem (in Juda), maar groeide op in Nazareth (in Naftali). En toen Hij Zijn heilswerk begon, koos Jezus ervoor om juist dáár te gaan wonen: in Kapernaüm, in het gebied van Zebulon en Naftali. In het Galilea der heidenen. In die duisternis ging het licht op.

Daar in het Noorden van Israël, begon Gods toorn over Zijn volk. Daar kwamen de Assyrische legers om Israël te veroveren en te plunderen, maar in diezelfde streek is ook de verlossing begonnen.

Wat is dat een bemoediging, ook voor u en mij vandaag! Daar is de Vredevorst gekomen, Het Kind met die prachtige namen:

'Wonderlijk, Raadsman

Sterke God, Eeuwige Vader, Vredevorst.'

God zendt Zijn Zoon midden in deze donkere wereld. In het donkerste deel van Israël, waar de bevolking op zoveel manieren 'in duisternis wandelt'. Jezus is gekomen om de duisternis te bestrijden. De duisternis van de zonde, van kwaad en van verderf. Hij komt om vrede te brengen, in een wereld die vol is van haat en geweld.

Jezus brengt vrede tussen mensen, omdat Hij ons leert om elkaar te dienen en elkaar te vergeven. Maar Hij brengt ook: vrede met God. Omdat Hij de zonde die tussen God en ons in staat op Zich neemt aan het kruis van Golgotha. Daar draagt Hij de zonden der wereld weg. Daar neemt Hij de schuld ervan op Zich en draagt Gods toorn daarover. Zodat Hij ons kan bevrijden, ons vergeving kan schenken, zodat wij kinderen van God mogen zijn. Kinderen van de Vader, erfgenamen van het Koninkrijk.

Dat is de vrede die Hij brengt. Dat is nog een veel mooiere vrede dan die koning Hizkia bracht. De vrede die Hizkia bracht, was maar tijdelijk. En die was ook maar beperkt. Tijdens zijn regering was er geen oorlog (werd het land bewaard voor geweld), maar ging de liefdeloosheid en haat tussen mensen gewoon door. De vrede die dit Kind brengt is er voor altijd. 'Aan Zijn heerschappij zal geen einde komen.'

Wat is het mooi om te zien dat Hij dáár gekomen is; in Zebulon en Naftali.

Voor wie komt Jezus? Komt Hij voor vrome mensen, met een groot geloof? Gaat Hij naar mensen die leven zoals God het wil? Die al een heel eind gevorderd zijn in het leven naar Gods geboden?

Nee, Hij zoekt de verloren schapen van het huis Israël. Hij gaat wonen in dat donkere deel van Israël, het 'Galilea der heidenen', waar nog zoveel heidendom en ongelooft was, waar maar zo weinig zicht was op God, waar zo veel mensen tweeslachtig waren (God wilden dienen, maar ook zichzelf). Daar is Hij gekomen! Daar komt Jezus om te zoeken wat verloren was.

Hij komt niet om mensen te redden die daar recht op hebben, die dat verdienen, die in hun leven al heel wat kunnen laten zien, aan goede daden en geloof. Nee, Hij komt om zondaren zalig te maken. Als uzelf niet zo veel heeft waar u trots op kunt zijn. Als u zelf niet zo'n mooi, vroom leven kunt laten zien. Integendeel, als er in je hart nog zo veel egoïsme zit, zo veel zonde, en nog maar zo weinig vrede, nog maar zo weinig van het nieuwe leven. Als jij net zo in duisternis wandelt als de inwoners van Zebulon en Naftali, dan mag je weten: Hij is ook voor mij gekomen!

Amen